

TÌNH HUỐNG 2.7

TRUNG QUỐC VÀO WTO: THÊM SỨC ÉP LÊN KINH TẾ VIỆT NAM

Người nước ngoài có câu châm ngôn “Không nên bỏ tất cả trứng vào một giỏ”. Vì vậy, dù Trung Quốc sẽ có nhiều lợi thế cạnh tranh hơn sau khi nước này gia nhập Tổ chức Thương mại thế giới (WTO), các nền kinh tế lớn cũng không bao giờ quay lưng lại với nguồn cung cấp hàng hóa khác để chuyển sang nhập hàng Trung Quốc, nhằm tránh bị lệ thuộc vào một nguồn cung cấp duy nhất” – Đó là nhận xét của bà Phạm Chi Lan, Phó chủ tịch Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam. Theo bà, việc Trung Quốc gia nhập WTO không hẳn sẽ làm cho thị trường của Việt Nam ở liên hiệp châu Âu (EU) bị thu hẹp. Bà nói: “Trung Quốc trở thành thành viên của WTO có làm thị trường xuất khẩu của Việt Nam bị thu hẹp hay không còn tùy thuộc vào năng lực của các doanh nghiệp Việt Nam. Nếu chúng ta chịu khó cải tiến để nâng cao hơn nữa khả năng cạnh tranh thì vẫn giành được một thị phần nhất định”

Nhưng áp lực không phải là không có. Hiện nay, những mặt hàng của Việt Nam xuất khẩu được sang thị trường này là giày dép, hàng may mặc và hàng tiêu dùng đều là những mặt hàng mà Trung Quốc có thể mạnh, thậm chí khả năng cạnh tranh còn cao hơn Việt Nam. Do vậy, nếu các doanh nghiệp không gia tăng nỗ lực, Việt Nam khó có thể làm được gì hơn ở thị trường EU trong tương lai.

Ông Đinh Văn Học, Vụ trưởng Vụ Âu – Mỹ, Bộ Thương mại nói: “Dù chưa gia nhập WTO, Trung Quốc cũng đã ký các hiệp định song phương với nhiều quốc gia thành viên của WTO, nên hàng hóa xuất khẩu vào thị trường các nước này vẫn được các chế độ ưu đãi về thuế quan. Việc trở thành thành viên chính thức sau này chỉ là một sự khẳng định lại những lợi thế của Trung Quốc đã có từ trước”. Điểm thuận lợi đáng kể nhất đối với Trung Quốc là ở thị trường Mỹ. Việc ký kết hiệp định thương mại với Mỹ hồi đầu năm nay đã mở đường cho Trung Quốc được hưởng quy chế thương mại bình thường vĩnh viễn trong quan hệ buôn bán với Mỹ, thay vì phải gia hạn mỗi năm một lần.

Hiện EU đang là thị trường nhập khẩu các mặt hàng da, giày lớn nhất của Việt Nam với tổng kim ngạch nhập khẩu trên 1 tỉ USD. Kết quả này một phần nhờ nước xuất khẩu da, giày lớn nhất thế giới là Trung Quốc đang bị EU khống chế bằng hạn ngạch và cũng không được hưởng chế độ ưu đãi thuế quan phổ cập (GSP) khi xuất khẩu vào thị trường khối này. Nhiều doanh nghiệp ngành da giày lo ngại sau khi Trung Quốc ký hiệp định thương mại với EU và trở thành thành viên WTO, EU sẽ dỡ bỏ hàng rào hạn ngạch và hàng da, giày của Trung Quốc xuất khẩu được hưởng chế độ thuế quan ưu đãi, sẽ ảnh hưởng xấu đến việc xuất khẩu của Việt Nam vào EU.

Nhưng theo thông tin ông Học nắm được, hàng da, giày của Trung Quốc xuất khẩu vào EU bị khống chế hạn ngạch và không được hưởng GSP không hoàn toàn do Trung Quốc chưa gia nhập WTO. Ông cho biết, Trung Quốc đã xuất khẩu sang EU quá nhiều, đến 31% thị phần hàng nhập khẩu, nên EU đã vận dụng “nguyên tắc phòng vệ” theo quy định của WTO, dùng hạn ngạch để khống chế lượng hàng nhập khẩu từ Trung Quốc. Bên cạnh đó, vì Trung Quốc bán giày vải và giày thể thao vào thị trường EU với giá rất rẻ nên EU đã loại các mặt hàng này của Trung Quốc ra khỏi diện được hưởng GSP để chống bán phá giá.

Nói như vậy không có nghĩa là thị trường xuất khẩu của Việt Nam sẽ không bị ảnh hưởng gì. Ngược lại, tư các thành viên WTO cho phép Trung Quốc dỡ bỏ nhiều rào cản thương mại, hàng hóa nước này có thể thâm nhập dễ dàng và mạnh mẽ hơn vào thị trường các nước thành viên WTO khác. Và như vậy, khó khăn càng tăng lên gấp bội cho các nước đang phát triển khác, trong đó có Việt Nam.

Ngoài ra, tiến sĩ Lê Đăng Doanh, viện trưởng viện nghiên cứu quản lý kinh tế Trung ương, cho biết thêm, Trung Quốc đang chuẩn bị đưa nhân dân tệ thành đồng tiền chuyển đổi, như vậy tỷ giá đồng nhân dân tệ có thể giảm và hàng hóa Trung Quốc càng cạnh tranh tốt hơn.

Bất lợi nhất cho Việt Nam có lẽ là lĩnh vực thu hút đầu tư nước ngoài. Theo ông Doanh, từ sau khi ký hiệp định thương mại với Mỹ, đầu tư nước ngoài vào Trung Quốc đã tăng đến ba lần, và sẽ còn tiếp tục xu hướng gia tăng. Trong tương lai, khi là thành viên WTO, Trung Quốc sẽ thực hiện các cam kết đa phương về đầu tư, càng làm cho môi trường đầu tư hấp dẫn hơn.

Theo số liệu của Bộ Kế hoạch và Đầu tư, hai phần ba tổng đầu tư nước ngoài trên toàn thế giới do các nước phát triển đầu tư vào nhau, các nước đang phát triển phải cạnh tranh với nhau để giành một phần ba còn lại. Nếu Trung Quốc thu hút được nhiều đầu tư hơn cũng có nghĩa là cơ hội dành cho các nước còn lại, trong đó có Việt Nam, ít hơn.

Về một khía cạnh nào đó, kinh tế Trung Quốc phát triển hơn nhờ gia nhập WTO có thể có lợi cho xuất khẩu của Việt Nam vào nước này. Ngoài ra, khi mức sống của người Trung Quốc tăng họ sẽ đến Việt Nam du lịch nhiều hơn.

Cho đến nay, hàng Việt Nam vẫn chưa thể tiến vào Mỹ một cách rộng rãi. Nếu không sớm ký kết hiệp định thương mại song phương với Mỹ, Việt Nam chẳng những không thể đưa hàng thâm nhập thị trường lớn nhất thế giới này mà cơ hội gia nhập WTO cũng rất mong manh và các doanh nghiệp trong nước tiếp tục chịu nhiều thua thiệt trên thương trường quốc tế.

Các nền kinh tế lớn không mạo hiểm “bỏ tất cả trứng vào một giỏ”, “nhưng để được các nước xem là một nguồn cung cấp hàng hóa, một địa chỉ để bỏ vốn đầu tư, Việt Nam phải chứng minh cho họ thấy thực lực và thiện chí của mình”, bà Phạm Chi Lan kết luận.

Đức Hoàng

Thời Báo Kinh Tế Sài Gòn (Số 26 06/22/00, trang 38)

Câu hỏi

1. Hãy phân tích ý nghĩa và giải thích lý do của câu châm ngôn (hay chiến lược) “Không nên bỏ tất cả trứng vào một giỏ”.
2. Hãy phân tích những cơ hội và nguy cơ của việc Trung Quốc gia nhập WTO đối với các doanh nghiệp Việt Nam. Đây là yếu tố nào trong các yếu tố thuộc môi trường vĩ mô?
3. Hãy phân tích vai trò của chính phủ và cộng đồng doanh nghiệp Việt Nam khi đối mặt với các cơ hội và nguy cơ trên?
4. Tại sao Tiến sĩ Lê Quang Đạo cho rằng khi tỷ giá đồng Nhân Dân Tệ giảm thì hàng hóa Trung Quốc sẽ cạnh tranh tốt hơn? Phân tích mối quan hệ giữa tỷ giá hối đoái và xuất nhập khẩu?